

Володимир Янів

ЖИТТЯ

Володимир Янів
ЖИТТЯ
Лірики книга 4

Wolodymyr Janiw

DAS LEBEN — LA VIE — THE LIFE

Lyrik

Sammlung

Recueil

Lyrics

Anthology

Paris — München 1975

ВОЛОДИМИР ЯНІВ

ЖИТТЯ

Ілюстрації Галини Мазепи

Портрет Автора — Любослава Гуцалюка

Об'єднання Українських Письменників „Слово“
Париж — Мюнхен 1975

Mitselink
27 nov 1967

П Р О Л О Г

Як рік лиш день, а день — година,
Що знов секундою стає,
В спішні століття йде людина
По ціле сповнення своє.

Сьогодні — завжди післязавтра
В далекім прицілі мети,
Сьогодні завжди тільки стартом
В далекі соняшні світи . . .

В годиннику стихає серце
У струмі бистрому хвилині, —
В житті над смертю й понад смерчем,
В калейдоскопі барв і змін.

Ні стукоту, ані ударів
Нема вже в крутежі стрілок,
Ані зими, ні літа жару
В гарячці навісних думок.

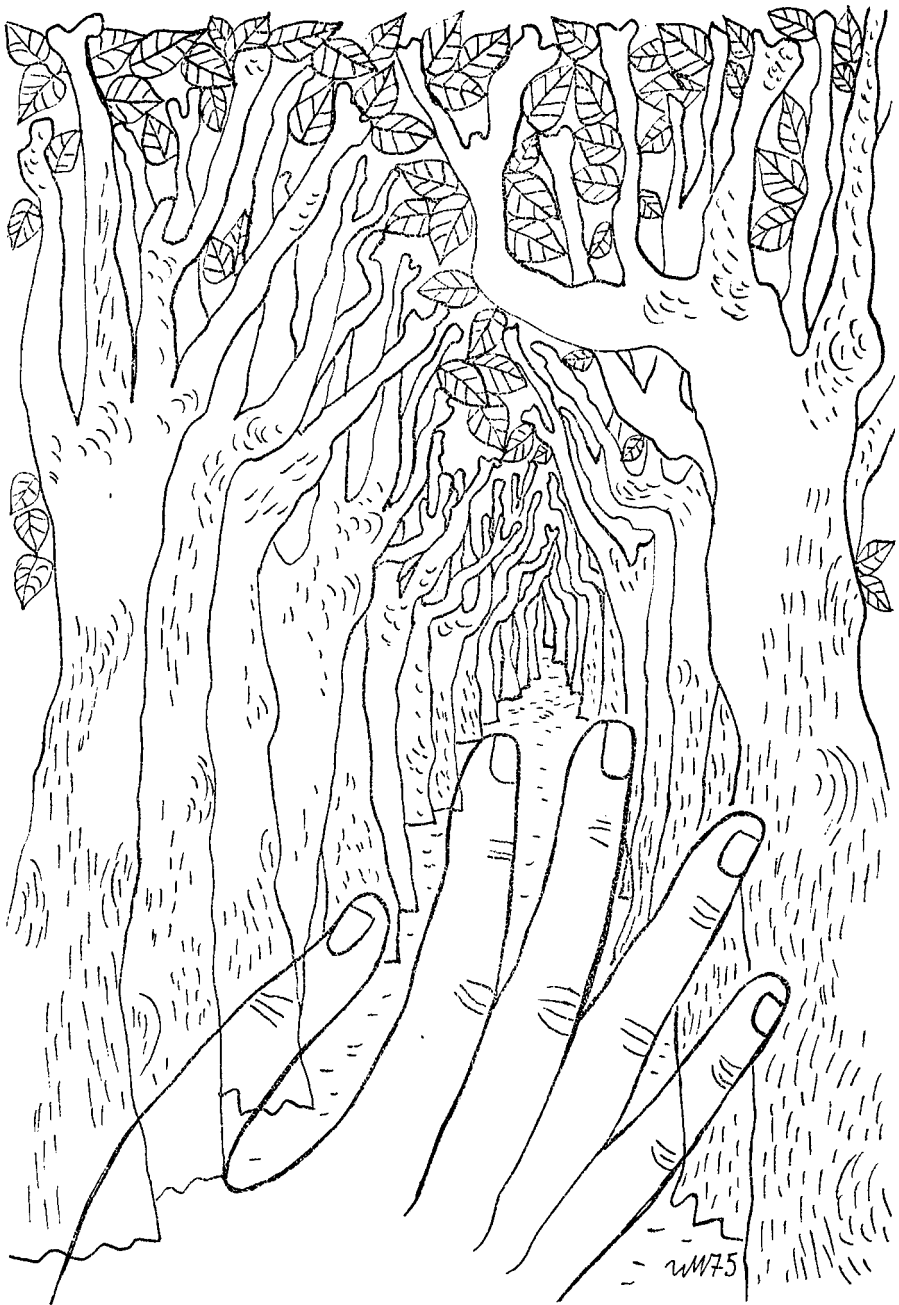
І з «післязавтра» в «післязавтра»
З туману в сонце спрагла мисль,
Експреси, літаки та авта,
І метеору туга й блиск.

А все ж! як теплим амарантом
Спливе мій день у тиху ніч,
Затужу за старим курантом
В спокійнім мерехтінні свіч.

Світанки й присмерки у злуці, —
Що «буде» й те, що вже «було»,
Шляхи широкі й дикі кручі
Для дії кольорове тло . . .

Злилися скла в однім вітражі,
В акорді цілого життя,
І знов мережка мрій міражем
Доріг до істини буття.

ІЗ СМЕРКІВ У СВІТАНКИ

Весняне

I

Скупалась в зелені алея
В старому й мовчазному лісі,
І запавні дві паралелі
Бадьоро свіжим листям дишуть.
Шумить-співає анфіляда —
Дерев столітніх два кортежі,
Прямують в далину аркади —
В меті мадрівки мислям межі!
Вперед-вперед ведуть ті стіни —
Нема обабіч небосхилу,
Лиш гущина в тривожній тіні
Мертвецьких стовбурів прогнилих.
Вперед-вперед, де світлий промінь
Вістить завершення дороги,
Де гавань зманює утому
Тріумфом ясним перемоги.
Вперед-вперед ведуть ті стіни —
Вперед, бо вороття немає!
Лиш чорний пункт кінця шпалеру
Колон у юному розмаї.
І мчать вперед літа та милі —
З весни у літо, з літа в осінь,
А там, в зиму стару й похилу,
Зо снігу знов в зелену просинь!
І що? — Ніщота чи нірвана
У пункті темному алеї?
Чи радісна й палка осанна
І ритм розспіваних хореїв?
Спішу і я в мій пункт з кортежем
Дерев столітніх у букетах —
У радість вічного безмежжя,
У зелень листя на скелетах.

II

Душніш-повніше пахнуть квіти
В ніч весняну, — у зорях світлу,
І йду з Тобою знов зустріти
Барвисту радість нам розквітлу.

Звабніш зовуть духм'яні зела!

О, де оте знайшла Ти зілля, —

Де чарівні знайшла джерела,

Щоб очі в нас повік горіли?

О ні!, не пісня солов'їна

Скувала в спільну нас дорогу

У пристрасті бузку й жасмину,

Лиш кручі й переліг прологу.

Ми йшли в гущавину туману

З бусолею зірок в зиницях,

Із каменя на сірий камінь —

Із сонцем усміху на лицах.

Спішили ми безстрашно в студінь,

То знову йшли в безжальну спеку,

Ніколи в літепло, ні в будень,

А з тучі в заграву далеку.

Було більш колючок і терня,

Ніж листя й запашного квіту,

А все ж! не зв'янули, — не вмерли

Первинні парості привіту.

Сьогодні спогадом щасливі

В нову спішім весну блакитну

Без думки про багате жниво

На вільні полонини світлі.

Навіщо думати про літо

У свіжім розсвіті прозорім,

Як в рості скрізь життя у світі,

І брості в розквіті кольорів?

III

Владико! Вбралися на свято
Твої гаї, ліси, діброви, —
Зелені вирости палати,
Замешкало у квітах Слово.
 Вселивсь Дух Істини у барви,
 У ніжні пахощі й ароми,
 Утішив сум, утишив скарги
 У величі й спокої Дому.
Ждуть приходу Царя дерева,
Життя букетами спливає,
Радіють пелюстки рожеві
У соковитому розмаї.
 Вітає віщий вітер віття,
 А сонце у бліді топази
 Вливає золото з zenіту,
 І жовтий куц горить в екстазі.
Далека синява блакиті
Сплила в німі дзвінки опалів
І ласкою святою вкриті,
Стають дзвінки світань сигналом.
 У світ оновлений багатий
 Виходимо з тривог інферна
 В гаях кущів, дерев благати,
 Щоб нас очистили зо скверни.
Хай благовість з дерев у душі
Зійде із зеленню в сумління,
Спов'є нас, зрадує, зворушить
Для Блага в творчому горінні!
 І скатертями черемшина
 Столи застелить до агапе,
 Троянди пишні зі шипшини
 Заквітнуть чистим у заплату.

Осіннь

I

Се синя осінь листя стелить
По сірих і пустих стежках,
І шовком в лагідних пастелях
Прославсь в невідоме шлях.

Мій шлях в зиму з весни та літа,
Що в мене їх і не було,
Лиш осінь радісна й привітна,
Багата в золото й срібло.

У срібні струни полохливі,
Що з вітру леготом пливуть,
В його мелодії та співі
Із променів мережку тчуть.

В мережці сиві волоконця
Укриють багряницю й мідь,
І в діамантах рос у сонці
Виблискує парчева сіть.

В парчевій сіті сяють мислі,
Мандрують в золото лісів,
І в тузі синяви зависли
В мереживі далеких днів.

Тих днів, що дням ідуть на зміну,
Не йдуть, а хвилями пливуть
У ту святу, величню днину,
Що звершує тріюмфом путь.

II

Заквітли біло всі дерева,
І виріс-виріс срібний ліс,
А сонце усміхом парчевим
Несе в світанки світлу вість.

Несе скрізь радісну новину
Про вічне щастя у красі,
І вичаровує перлини
В кущах в змороженій росі.

Зморожена роса у квітах
Лягла алмазом білих трав,
І срібним комишем укритий
Молодшає понурий став.

А комишам їх сиві гриви
Розвіяв вітер на льоту,
— У тузі й наглому пориві
Вкриває сіру наготу.

Вкриває наготу промінням
В прозорім інеї яснім,
І самоцвітів мерехтіння
Вплете в вюнких гілок паслін.

Вплете в майстерні ніжні взори
Решітку сніжну ювелір —
В хрустелях ліс стає собором,
Святиною розблисне бір.

III

Виходить холод у хітоні,
В мусліні сивому із мряк,
І в сивих хвилях тінь холоне,
І привид в далечі заляк.

Отерпли привиди в тумані
Важких беззоряних ночей,
То й довго не проснеться ранок
Без світла в спалаху печей.

З шляху без світла сходять тіні,
Безпуттям марив бродить блуд,
І в маривах кошмар нахлине —
За вільне та невідільне суд.

І перед судом дні та ночі,
Добро та зло всіх слів та діл,
Та й хоті в темноті морочать
Істоту змучену й без сил.

Істоту із жалем за мислі
І замисли без вороття,
Що в пристрасті вогнем розблисли,
Збудивши серце й каяття.

То серце хоче зрозуміння,
Де дійсне, добре та святе . . .
І враз несміливе проміння,
А згодом сонце золоте!

МРІЯ ТА СЛОВО
(Лірична автобіографія)

Безсоняшина провесна

1

Химерне павутиння мрії,
Що сповило хлоп'я до сну,
Як очі росами обсіяв
Злий біль в годину навісну,
— Тендітне павутиння мрії!

Сльозини в сріблі водограїв
Спливали спішно в далечінь,
І в райдугу тремку вповзає
Супутниця зловісна — Тінь,
В перлини срібних водограїв . . .

Мрячний світанок тче мережа —
Межа барвистих роздоріж,
Вже ніч у соняшній одежі —
І навстіж обріїв рубіж
Тче чорно-золота мережа.

Росло хлоп'я в чудній плетінці
— Самотне в бурянах жалив,
І ненасичені зіниці
Зірок гляділи серед злив
З чудним хлоп'ям у плетениці...

Весна чепурилася квітом,
Сплітав обіймами жасмин,
Снопамі збіж сміялось літо,
А в декого життя без змін, —
Без жнив жита, — весна без квіту.

Весна без зелені й без зілля
Скує зморщинами уста,
І розливається по тілі,
Мов кров гаряча та густа,
Весна у зелені й у зіллі.

Ні! не було, нема й не буде —
Вдаряє молотом в крові
Знов завжди й скрізь!, та все й усюди
Співають в сні пісні нові,
Що не було й нема, та буде!

Учора, й позавчора, й нині
Життя: «Ні! ні!», — а сон: «Так! Так!»
І ширшають в кімнаті стіни,
І з павутиння йде юнак
У завтра й у позавтра з нині.

Стулила ніч зів'ялі вії,
Розвіяв сон сліпучий день,
І плетиво марінь розвіяв
Юнак у плетиві пісень,
Як ніч стулила в'ялі вії.

Сміється сонце і негода,
І сміхом вихор, не виттям:
Юнак бундючний сміло входить
Свавільним реготом в життя,
У сонця спеку й у негоди.

Біжить-біжить дорога вгору,
Ще вище й вище в'ється плай —
Безмежжя радість неозора
Сповняє келех серця вкрай,
І в простір вихром думи вгору!

Очей голодних спрагли стріли —
І де початок, де кінець?
Шляхи на обр'ях скінчились —
І далі й далі навпростець
Жадних очей голодні стріли.

У очі глянули зіниці —
Яка ж в оцих очах глибінь!
В воді глибокої криниці
Юнак побачив власну тінь,
Як очі глянули в зіниці.

Дивилися в зіниці очі —
В душі й у тілі погляд цей!
Вже власне «хочу» в спільнім «хочем»,
І не забути вже очей,
Які в мої дивились очі!

Хвилинами біжать години
І шкода всіх ясних хвилин,
Як мить в минуле бистро рине,
В фіялок запах та шипшин,
І меркнуть в спогадах хвилини...

О, юна радосте стихії,
Що змінить світ і знищить зло, —
Мозаїкою дні та дії,
Вітражем барвним стане скло
У смерчі й радості стихії!

Стаккато соняшне свободи —
Полів, потоків, полонин —
В жагучій пристрасті походу
Пастелі мрій чаклує в чин
Гарячим подихом свободи.

І вічність тільки в русі й чинах,
І сон всіх снів та мрія мрій:
Умерти в славі на вершинах
І стати прикладом для дій,
Як вічність в ритмі, русі й чинах.

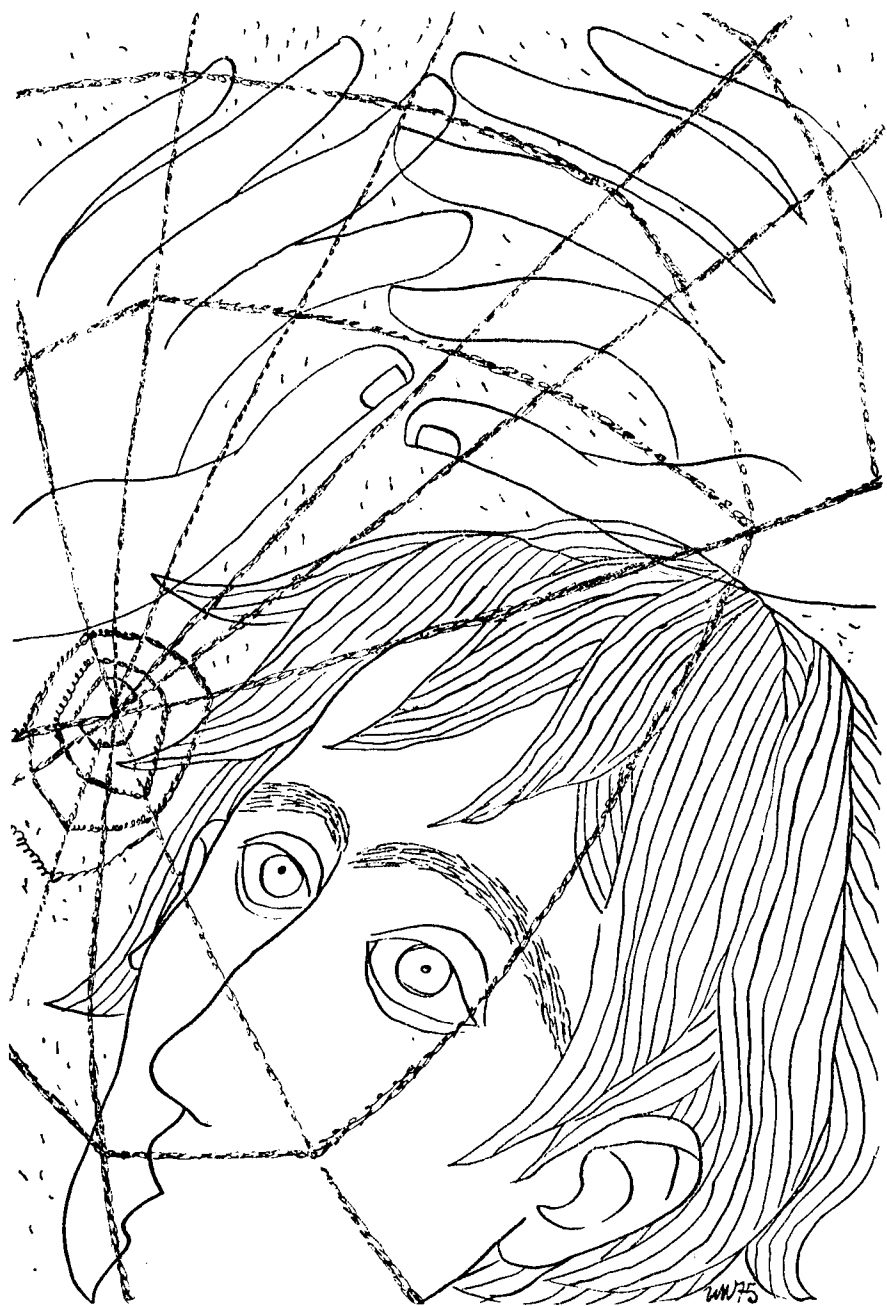
Жара літа

7

Бурхливих провесен потоки,
Шпарка крутіж крутих доріг
Впливають в струм ріки широкий,
І тільки в усміху ще сміх,
Як в ріки ширшають потоки.

І мрія в літі стигне-спіє,
З плетінки снів — завдань обруч,
Колоссям діл вже зерна мрії,
Постійним гартом тучі круч,
Як мрія юнака доспіє.

Зоря далекого сузір'я —
Над пропасті й провалля біль —
Вела й у розпачу зневіри
Стрілу націлену на ціль
До зір священного сузір'я.

Життя насичене й несите
Сплітає з павутиння снів
Шорстке мотуззя й сірі сіті
Нових бажань і спішних днів
В житті насичено-неситім.

Спіймалася людина в літі
В тенета власних почувань,
Щоб блиснути вогнем, — згоріти,
Без скарги, сумніву й вагань
В зеніті сонця в повнім літі.

І іскри в ніч, а ніч туманом,
І іскри вглитує туман,
Та заки світлий день настане,
Все більше й більше буде ран,
Загинуть іскри у тумані.

О, казко жертви й обов'язку
Ув обручі важких завдань,
Що змінюєш проклін у ласку,
Роздмухуєш в пожежу грань
І з обов'язку твориш казку.

Є тільки шлях, одна дорога,
Нема в ній меж ні вороття, —
В змаганні світлого та злого
По істину і зміст буття
Веде мій шлях, стрімка дорога.

Ніколи забагато світла!
І в присмерку та в тьмі ночей
Заквітне усмішка привітна
Десь завжди в глибині очей,
В шляху із темряви до світла.

Зморожене живо

10

Як за решіткою ще сітка,
Всі дні краплинами в сльоті.
Як світ широкий — тільки клітка,
Загине глузд в думок товпі,
І в сітці мисль з-поза решітки.

Годинами повзуть хвилини,
І мисль лиш давніх мислей тінь,
З розвіяних бажань людини
Вже сірий попіл всіх хотінь,
Коли годинами хвилини.

Глибокі борозни в граніті
Різьблять розпукою чоло,
Як рік без діл пливе століттям
І те лиш є, що вже було
В замерзлім спогаді граніту.

Лінивi думи всі, — нестерпні,
Як в літо, у жнива мороз,
Як квіти зв'ялені у серпні,
Як іній замість блиску рос,
Нестерпні думи всі, — нестерпні!

Як літо бабине зо сталі
А на решітці ще павук
Кривавим упирем-коралем,
Вмирає слово й гине звук,
І мрії в павутинні сталі.

В безвільному безділлі ночі
Не павучки мережку тчуть,
А шашелі нудьгою точать,
Зі спогадів петлю плетуть
В безвіллі й у безділлі ночі.

Світанки полиняли ранку
І погляд змучених очей,
Які колись були світанком,
Світлами смоляних ночей,
В самотності юначих ранків.

Розірвані персні браслету
Розкотяться в густій імлі,
Не обіймуться мрії в сплеті,
І смужки й смуги на чолі
З розвіяних двох звен браслету.

Стихія грізна буревію
Персні приречених пилин
Розіб'є, розмете, розвіє,
Посіє дощ гірких краплин —
Стихія дика буревію.

Безжальний смуток безнадії
Життя вливає в сірий сон,
І мисль без дії ціпеніє,
Акорд впливає в унісон
В безжальнім смутку безнадії.

Ще ніби хочу, й вже не хочу
На вчаснім згарищі життя, —
То тільки туга тінь волочить
Без виходу чи забуття,
Як хочу ще і вже не хочу!

Пережую в лінійній муці
Луну та відблиски хвилин,
І павуком в нудьги розпуці
Висотую з моїх глибин
Нове життя в кривавій муці.

На межах дійсности й ніщоти,
На грані смерти і життя,
Себе питаеш лячно, що ти,
І що є істина й буття
На межах смерти та ніщоти!

В темниці мертві оживають,
Як мертвими для нас живі.
Як дні й літа без урожаю,
Лагідними стають гнівні, —
Для мертвих мертві оживають.

Людина людяніє в тінях,
— В дорозі до краси й добра,
І менше радості у чинах,
А більше в дзеркалі нутра,
В очищенні в терпінні й тінях.

Дні за склом

15

Нежданим інеем волосся
— В лахмітті дранім пишних шат —
Заплакала у літі осінь
Скучанням полинялих лат,
— Нитками білими в волоссі.

У хризантемах всі городи,
Спліснявіли безбарвні сні,
І йде без радості свобода,
І воскресіння без весни
В пустих байдужістю городах.

Десь за прозорою стіною
Блукають люди, й світ за склом.
У млявім літеплі спокою
Нудьгують дні, сповиті сном
За скла прозорою стіною.

Важка дорога лихоліття,
Ще важчі манівці блукань.
Як перестануть дні горіти
Без мрій, надій та сподівань —
Блукання гірше лихоліття.

Спинили парки скору кужіль,
Спинилось колесо життя, —
Стужавів скорчем сміх у стужі,
Завмерли в хузі почуття,
Як норни сплять, без руху кужіль.

Літа безпристрасні, беззубі
З'їдає ржа, вкриває цвіль...
Безпутній мандрівник розгубить
Сни провесни й досягну ціль
В роки безсилі та беззубі.

Як смуток смуги пожолобить,
Не збутись більше вже зморщок,
І після немочі й хвороби
Важкий ще рух і кожний крок,
Що болем смуг чоло жолобить.

І муки сповнена наука
Нових бажань та почувань.
Немов понурий крук, розпука
В путі упадків і вставань —
Трудний та довгий шлях науки.

Та в мислях вже джмелі уперті,
Вюнких бабок знов барвний рій,
Завіса чорна смерти здерта
Для ткаць, для павучків, для дій...
Гудуть джмелями думи вперті.

Відродження Слова

18

Те Слово, що було від Бога, —
Що Богом сталося й було,
Зійшло й у темряві знемоги, —
І не огорне тьма ні зло
Святого Слова, що від Бога.

Обвуглений вже стовбур громом
Зеленим листом вкривсь оп'ять,
Пташиній мові стався домом,
Далекі візії горять
В хоромі спопелілім з грому.

О, Слово, точене із болю!
Кривавий піт терпінь зітри —
І мов пташата в ореолі
Несуть святі слова вітри,
Сильніші смерти, тьми та болю.

В душі, й у серці, в ритмі крові
Світає Слова Заповіт,
Що учнів пізнають з любови,
Яка йде миром з ними в світ
В серцях їх, в душах, в ритмі крові.

Забути зло, не пам'ятати,
Росою статися для збіж, —
Серні, сові та сомам братом,
Дороговказом роздоріж,
Щоб все добро запам'ятати!

В людині серце ясне й чисте,
Що в небі сонце, в сонці жар,
Що мед у квітах, зелень в листі, —
В оковах лжі та тьми — бунтар
Нескверне наше серце, чисте!

Ми мислей мисль, пісень ми пісня,
Відлуння гомінке хотінь,
І радість радості розблисне,
І біль, і смуток всіх терпінь
У мислі, в почуттях, у пісні.

У пристрасті святій любови
Малі клітинки ми спільнот,
Гаряча кров народу крови,
І кість від кості, з плоті плоть
У пристрасті палкій любови.

Дорого нашої дороги!
По пелюстках і тернях рож,
Шляхами й почerez облоги,
В млі й сонці, в спеку ми й мороз
В дорозі нашої дороги!

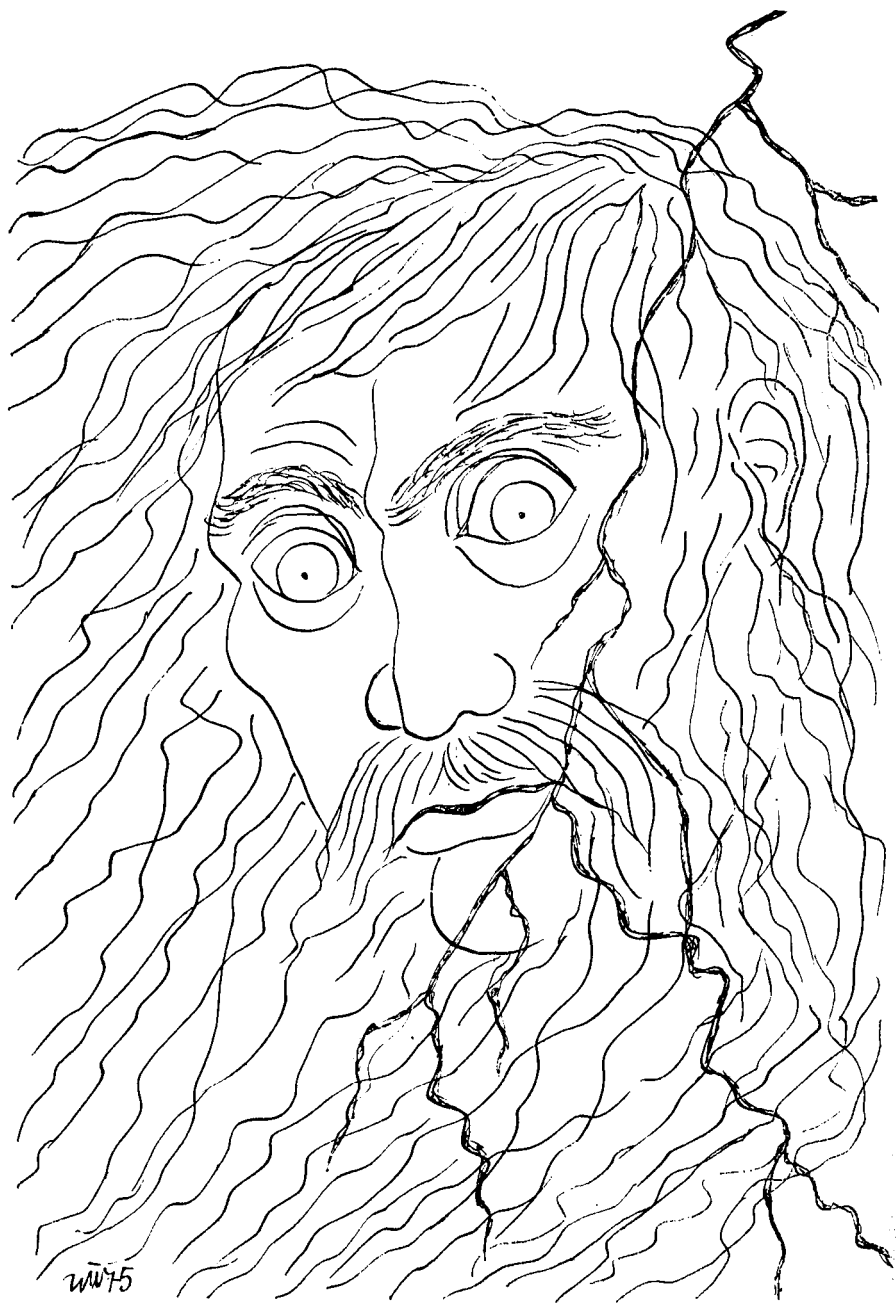
Смерч кари

21

І десь у хороводі зміни
Промовив грізно Божий гнів
За всі святині у руїні,
Пиху й зацькованих братів
У вічнім хороводі зміни.

У смерчі кари блискавиці,
З кривавих хмар потопа сльоз,
Вогнем блюють сталеві птиці,
І грім гуде жорстоких гроз,
Як смерчем кари блискавиці.

Розбита сила зла та люта,
Та другий рине, третій вал,
Спливає хвилями отрута,
Новий реве й шаліє шквал,
Встає знов сила зла та люта.

В пожежу іскра розгориться
І зійде карою проклін.
На злі не виросте пшениця,
І смерть з їздцями навздогін,
Як зло в пожежу розгориться.

Червоні коні мчали, й чалі,
Шакалем вив брунатний звір...
І скрізь калинові коралі,
В порфірі блудниця й весь двір,
Як коні мчали чорно-чалі.

Каміння рало розорало
У збірний траурний курган,
Отруйливі жаливи жала
І міст облоги вкрив бурян,
Як рало камінь розорало.

Калина маками завітла, —
Земля багряна з пелюсток.
Завила ніч вогнями світла, —
Земля ж під ковдрами кісток,
Як маками калина квітла.

І по століттях поломили
Христові руки на хресті,
Зневірою людей споїли
Обманці злющі й навісні,
Що кості по віках ломили.

Померкло сонце від наруги,
Ніхто не встане вже з гробів:
Мерців в могилах вбито вдруге,
Не збудить їх осанни спів,
Як світло в присмерку наруги.

І знов Пилатове питання,
Що Істина й де зміст життя?
Як смерти жах і біль вагання,
Отерпнуть в серці почуття —
Стає Пилатове питання.

З терпінь, чи слави багряниця?
Де мірт, де лавр?, — Де раб, де цар?
І де межа, і де границя
Важких провин, жорстоких кар, —
З заслуг, чи з кари багряниця?

В безвільних чергах сірі люди
В різні без вікон та дверей:
І що залишиться, що буде
Із попелу німих людей,
Як товпляться до смерти люди?

Заплакав я в злочинців місті,
В кошмарнім сні чужих терпінь,
Як з Фавста глузував Мефісто
І слова храм скришив у тлінь,
Я в немоему плакав місті!

В сірчано-фосфоровім граді,
У зойку збуджених сирен,
Горіли зранені естради
І попіл залишивсь зі сцен
У фосфору та сірки граді.

Актори змовкнуть і поети,
Як тільки смерть і смерти жаж,
І тіні Шіллера чи Гете
Блукають з розпачем в очах
В руїнах, де жили поети.

У дні важкі, у дні понурі
Дай ясний промінь зберегти,
Що зло незлобних не обдурить,
Що бачиш все та чуєш Ти
В жорстокі смерті дні понурі.

Журбу змережай ниточками, —
Тендітним осени сріблом,
Щоб в душі мир вселився по драмі,
І ми ogrіли мрій теплом —
Змережали світ ниточками.

Щоб на подобу й образ Слова
Вернулось слово знов до нас —
Початок, правда та основа,
Далеких днів дороговказ,
Як образ і подоба Слова.

Євшан перекотиполя

27

Перекотиполя зла доля
Чайок і часнят із гнізд
— Жене вітрів лиха сваволя
На брук чужий холодних міст
Перекотиполе із поля.

В калинових листках багрових
Кленовий кольоровий лист
Минуле ловить, і не зловить...
Небажаний мандрівний гість,
Калиновий листок багровий.

В людей шибками блиснуть очі
І за серпанком мрячки світ,
А в вуха ніжно хтось шепоче
Забуту казку давніх літ,
Як в тузі у вигнанців очі.

І я без слів, і я немова,
Що в людським горі занімів,
Різьблю у слові думку знову,
Вливаю цілу душу в спів,
Перемагаю біль немови.

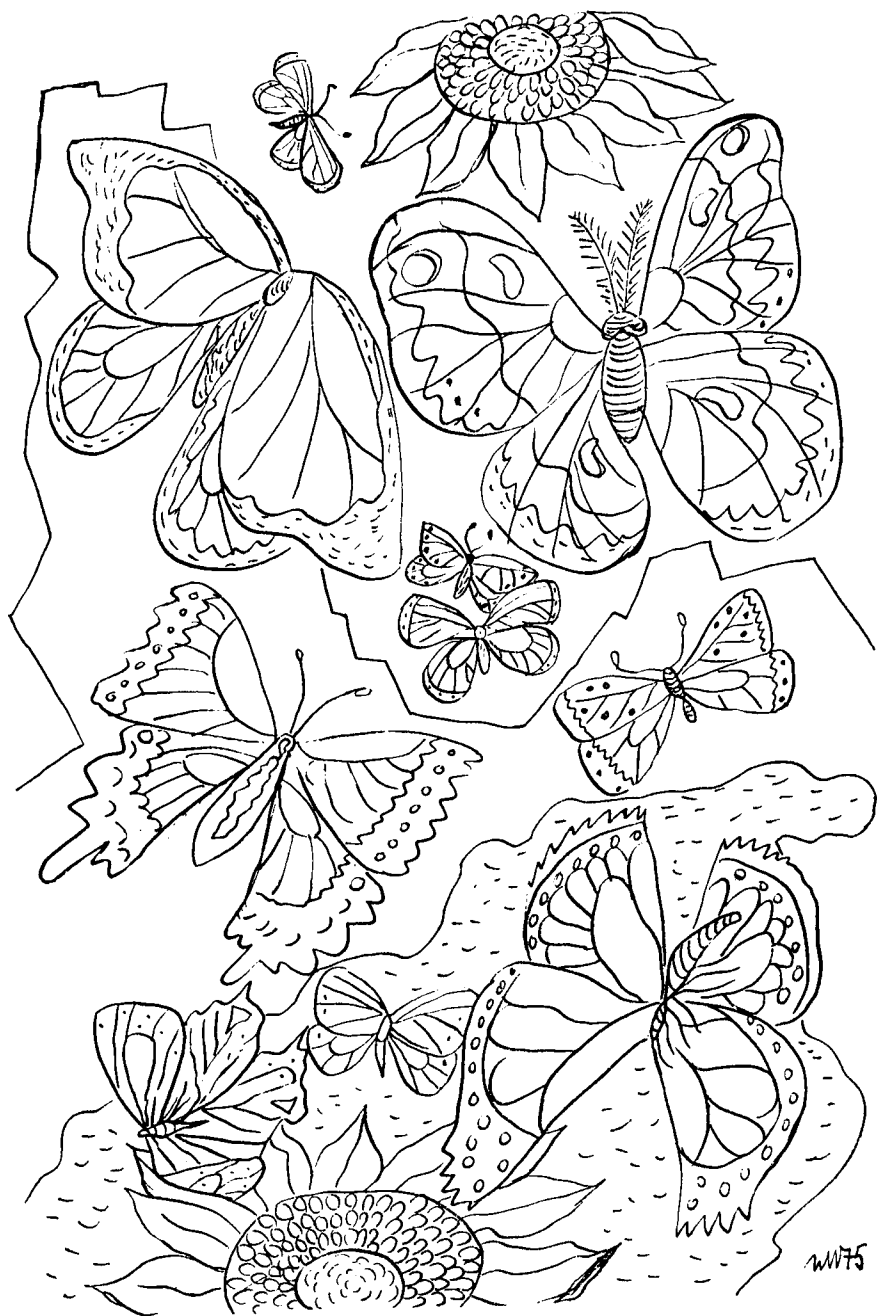
І далі й далі біль з ключами
Летить в мені в далекий світ,
Зникає степ за шеломянем,
В сльоті, без сонця переліт,
Як в болі я лечу з ключами.

А даль без обріїв, без краю,
А ніч без місяця й світел.
Кого ж поради я спитаю,
Де зілля, — де евшан цвіте
В пустині без границь, без краю?!

В багатолюдній самотині
Стомовних, гомінких столиць,
В юрбі сновидами в пустині
Летять метелики без лиць,
В багатолюдній самотині.

В відчайнім леті, в вічній тузі
Свій райдужний стирають пил,
І над болото, зло, калюжі
Летять метелики без крил
За сонцеквітом в вічній тузі.

І знов в химернім павутинні
Хлоп'ячих див, і мрій-казок
Тчуть в болі павучки, в горінні
Нову веселку із ниток
В химернім, ніжнім павутинні.

Метеликів веселка в слові,
І слово, зроджене з оман,
Пливе у ритмі й в римі мови,
І зілля пригадок — евшан
В веселці мислі, пісні й слова!

Нам слово — гаванню й землею,
І шлях далекої мети,
Новою силою Антея
Веде вигнанців у світи,
Щоб жили рідною землею.

У слові — соняшник і вишні,
Шум збіжжя й жайворонка спів,
Барвінком сходять думи пишні
Про вперту працю сірих днів,
Щоб соняшник зацвів і вишні!

Рожеві пелюстки надії
Карміном стигнуть знов бажань,
Хрущами вилітають мрії
За обрії нових світань
В вишневий, рідний сад надії.

І з головою між зірками,
З чолом у діядемі звізд,
Будуєм працею й піснями
У рідний сад вишневий міст
У небесах поміж зірками!

І незабудьками левади
Розквітнуть у пустині міст,
Як в творчості й трудах розрада,
І дні й хвилини сповнить зміст,
В пустині міст квітні левади.

Невідоме

32

В постійнім сумніві питаю,
Що ввечорі лишилось з дня,
І чи в бажанні урожаю
Я випив з чаші труд до дна —
В тривожнім сумніві питаю.

Тривожна мисль летить в минуле
Шукати відблиску хвилин,
Що не пройшли, не проминули,
А в слово перейшли, чи в чин,
І зберегли повік минуле.

І проникає мисль в одчаї
Невідоме дальших днів,
Що ще зроблю, скажу, пізнаю,
Чи переллю чуття у спів,
І творчу мисль звільню з одчаю?

Щодня рахую кроки й милі, —
Живі рядки вчорашніх глав,
І в шерехах слова доспілі,
В лаштунку строф, терцин, октав —
В моїй дорозі кроки й милі.

І шерехи нові в уяві
Незнаних днів і літ у млі
Жадоба навісна поставить
На незаписанім ще тлі
Для мрій, засіяних в уяві.

І мрії, в зашморгу рахунку,
Спливають цифрами на кін, —
Щоденний іспит мій в дарунку
Несе і щастя, і проклін
Для мрій у зашморгу рахунку.

Пливе хвилин нестримна хвиля,
І кожен день — до смерти крок,
І кожен рік — до смерти миля,
Зове в дорогу нас гудок
З кораблика на бистрих хвилях . .

Пісок спливає у клеписдрі
І мчать годинника стрілки...
А все ж, століття в смерти видру,
Змішають мрії могилки
З піском, спливаючим в клеписдрі.

Щодня рядок, щороку книга,
І в днях будую вічність з книг.
В зимі скресає в мріях крига,
І день без мрій — прокляття й гріх,
Як із рядків життєва книга.

Нема між «вчора» й «завтра» нині,
Лиш мрій постійний перелив,
Горіння пристрасне в людині
І гордих задумів посів,
Як пропаде у творі «нині».

Між «вже» та «ще» не знаю досить
В тенетах ясної мети,
Щоб в золоту погідну осінь
У сад багатий увійти,
Як довго ще не знаю «досить».

Як довго туга жде на жниво,
Не жаль терпінь неситих літ,
І знов поривами щасливий,
В саді блукаю Гесперид,
Готовлю хтиво райське жниво.

Твій жах з моїм несупокоем
Сплелися у тісній дружбі,
Щоб спільно в ясність ми удвоє
Ввійшли в тривожливій добі,
Як жах обнявся з несупокоем.

Щоб ми зірвали спілі грона
Важких доріг і спільних днів,
І у шляхетному полоні
Мій сон в Тобі повік яснів,
Щоб спільно рвати спілі грона.

Щоб бути вдвох собою в світі —
В серпанку павутиння мрій,
І все повніш-повніше жити,
І чути теплий погляд Твій
У зимному — в чужому світі.

В волоссі сніг, в очах шипшини,
І сніг спливає у бузок,
В левкої білі та жасмини,
І тче проміння павучок —
Троянд гірлянди і шипшини.

В волоссі сніг, у серці липи,
Що бджоли зманюють на мед,
Щоб мов бджола нектар я випив
Світанків, присмерків та мет,
Коли під снігом пахнуть липи.

Зима в волоссі, в мислях літо
Сповняє тугою шукань,
Щоб на стерні зійшло знов жито —
Нові жнива нових бажань,
Як взимку в мислях спека й літо.

Знов горобинове намисто
Нагадує, що рік пройшов,
І запитаюся, чи змістом
Мій шлях я виповнив ізнов,
— Червоних ягідок намистом...

Червоний плід в зеленім листі
— Вже звершення і ще життя —
Спокоєм сповнить благовісті,
Що смерть не сіє забуття,
Як ягідки в зеленім листі.

І мирно листя золотіє,
Як мрії зріють в плоді слів,
І в книгах скрита слів стихія
В мандрівці в далечінь віків
Щорік із листям золотіє.

Спинився час

39

Задумо променів холодних
В кольорах айстер та жоржин,
Що тайни вказуєш безодні,
Як щастям сповнює дожин
В задумі осені холодній.

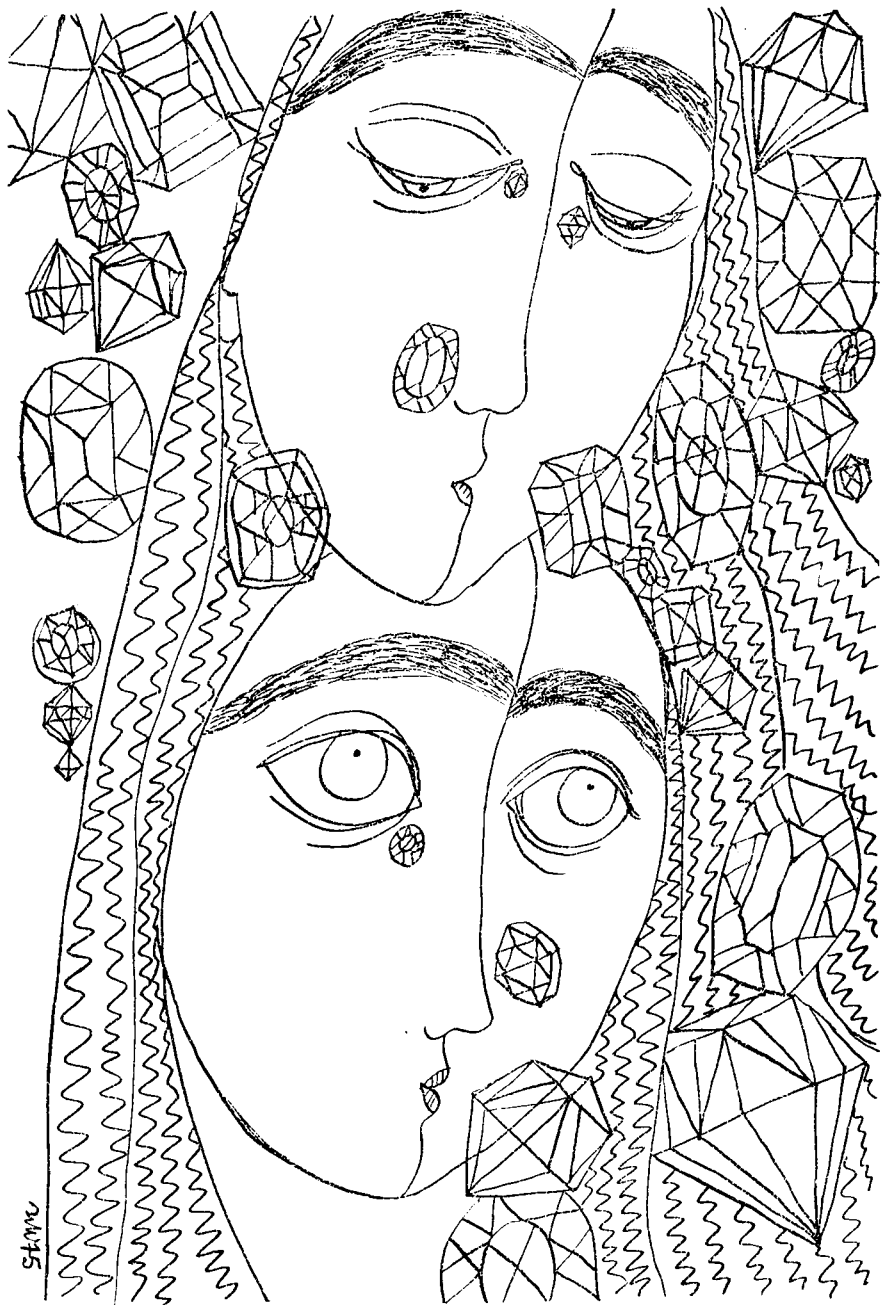
Спинився час в зеленім гаї
У срібних сітях ниточок,
Чуття ж у вічності безкрайї
В акорді чинів і думок,
І час у срібних сітях в гаї...

І в теплім золоті дожину,
В доріг самотній тишині,
Гармонія бажань в людині
Веде її в дозрілі дні
По золото свого дожину...

Далека мріє між зірками,
В промінні, в синіх небесах,
У нас, між нами, понад нами
В днів дійсності й у ночі снах,
Далека мріє між зірками.

В саєті раннім, у тумані,
У срібнім шелесті краплин,
Чи в блискавиці й урагані,
У течії швидких хвилин,
Що є й нема їх у тумані.

Надхненнице в розпуці й щасті,
Раз як пожар, то тільки грань,
Що скоро гасне й світить ясно
У спектрі світлих сподівань, —
Химерна мріє в злі й у щасті.

STW

Зморозив лютий в скло дерева —
У ліс розіскрених гілок,
Вбрав білі шуби соболеві,
Веселкою укрит зірок,
Що загойдались на деревах.

На вітті самоцвітів квіття
З хрусталою вирізьбив мороз,
Холодною красою світять,
Перлинами розлитих сльоз,
Що зціпеніли в самоцвіття.

І засміються й наші сльози
В безсмерті вічної краси,
Як тугу словом переможем,
Брилянтами розблиснуть сни,
Заціпеніють в слові сльози.

Була й нема: в яснім свічаді
Недійсним видивом маринь, —
На смерть приречена за зраду,
Як відбиття мое чи тинь,
Що згине з образом в свічаді.

О, ні! Не вмреш зі смерком днини,
Не зникнеш ластівкою в млі,
Повік збережена не згинеш
В крицевім маєстаті слів,
Йдучи в світла зі смерку днини.

З терпінь та з туги у палати,
Повставши з надрів небуття,
Ідуть живі слова на свято
Піснями й гимнами в життя
Світить алмазами й палати.

Мое і не мое вже слово,
Що вирвалось з глибин у світ
Наказом, зазивом чи зовом,
І, змінена у заповіт,
Вже не моя є думка у слові.

Співця і не співця октави,
Що увійшли в чужі серця,
І зрушили лінії лави
Спішать у свіжий слід співця, —
Піснями славити октави!

І вже не наша йде в століття
Наука й мудрість наших книг:
Це ж мови звук у наших дітях, —
У наших внуках не затих,
І йде з десятиліть в століття.

О, думи, звільнені з полону,
— З тривог та тіней тлінних тіл,
Що, вирвані з життя для скону,
Лягли новим життям на стіл
— В оковах книг із тіл полону.

На сторінках нетлінне слово,
Із сітей скоросмертних снів,
Без мене вже іде — готове
В дороги довж довічних днів,
Моє живе й самотнє слово.

Ідіть за обрії з народин,
Без мене й поза мною в шлях,
У радість вільної свободи
Співати іншим у віках
Про звершення у дні народин.

Вливаю радість у розвагу
Сумирних мислей, мирних дум,
Стишу у слові сміху спрагу,
Щоб не болів далекий сум,
Який вливаю в дум розвагу.

Проказу змию, біль образи
Мерзоти людської та зрад
У чистім джерелі оази,
Де слова сила й маестат,
Що ницість нищить і образи.

Розпука й радість в ритмі й рими
Спливе сльозами й сміхом строф, —
Піду спокійний в путь незриму
Моїх тріумфів і Голгоф
В акорді слів у ритмі й рими.

Без жалю, мирно, в невідоме
Листками падають літа . . .
І без утоми йду, свідомий,
Що втіха в дім мій завіта,
Хоч підем в простір невідомий.

Як рік за роком багатіє,
І тут, і там, і скрізь вже слід
Дозрілих ягід з квіту мрії,
Не жалко втечі бистрих літ,
Як рік за роком багатіє.

Дородам осени щасливий,
Хоч ось зима, й мороз, і лід,
Хоч ніч згасить життя й пориви,
Я шлю незнаному привіт,
— В безсмерті книг живу щасливий.

З ПОДОРОЖНЬОГО ЗАПИСНИКА

ww75

Близнятами і вічність і хвилина,
Як блискавицею понад морями
У голубінь, над руном мряк,
В стрілі сталевій скоро думка лине, —
І стане час, і сонце перед нами
Веде упевнено літак.

Світанки десь, чи присмерки, чи ночі,
А тут полудне й завжди лиш полудне
Проміння щедро розлило,
І кулю золоту у простір точать
Гарячі липні і студені грудні
Над сум сльоти й скучання зло...

Вже сніжне руно, що дощами плаче
Над сонним світом в сивому тумані,
Парчею в променях тремтить:
Все сіре — світле, літепле — гаряче,
І мисль скоріє в світла океані,
І в морі часу тоне мить...

Весь космос в вічності — пилинка, атом,
Пилиночки ж у променях — всесвіттям,
Як в мислі ясности уцертъ!
Як всесвіт з атомом — брати-близнята,
Як в леті мисль ясніше сонця світить,
Пилинка лине поза смерть.

(Літак, Париж—Нью-Йорк)

II

Із надр понурих сірого полону
Вогненным шляхом мисль зринає знову
Назустріч сонцю — ген, на схід!
Багряний присмерк в золотій короні
З світанком дружньо в радісній розмові
Шле воскресінню свій привіт.

Світанок півночі в блідих пастелях
Веселкою із днів потопи й карі:
Він лебединим пір'ям хмар
Понад морями ковдри пуху стелить,
Пасе сумирних баранців отари,
І спішно йде в полудня жар.

Благословенні дні, й короткі ночі,
І тепла світлість по мрячній Голготі,
І скрізь язики вогняні:
У кожному промені — палкім, пророчім,
У істині святій внутрі істоти,
В насущній дійсності й у сні...

Могутнє сонце збудженого світу,
У зілля запаху й кольорах квіту,
В багатстві золота пшениць:
Огрій, надхни всіх сумнівом розбитих!
І творчій мислі силу дай горіти,
Скинь стуму, й смерть, і сквернь у ниць...

(Поверот до Європи)

III

З висот попадали на землю зорі,
Горять молочні срібляні дороги,
І сяйво в кожній скрізь зорі,
Ряхтять світла, дрижить гаряче море
І ночі ясні обрії — розлогі
Внизу під нами і вгорі.

Іванський хорівід із лямпочками,
Рої відроджених бажань забутих,
Барвисті кулі милянї,
В мені й зо мною, в танці над світами
— Щоб все почути, бачити, збагнути —
Летять в незнані ночі й дні . . .

І де спинитись мріям Прометея
У пристрасті жагучої погоні
Люциперових зазіхань,
Як бунтом спалахнуть в світлах ідеї
Вужа з Едему й вежі Вавилону
Пророцтвами нових світань?

Із віку в вік пилінки у борсанні,
Між тьмою й світлістю в палких поривах,
В спіралі летів до вершин:
То з гордістю, то в сумніві й ваганнях
В дні щастя йде, чи в дні покари й гніву
Весь зміст життя хитких хвилин.

(Ніччю до Вінніпегу)

НАСТРОИ

I

Осінь

Осінь, осінь!

В багряниці йде по росах,

Розпускає русі коси,

Золото в волоссі носить . . .

Рано, рано

В кармазинах гарна пані —

Гожа, всміхнена, рум'яна

Йде до сонця із туману!

Краля, краля

В горобинових коралях,

Срібних ниточок нап'яла

Пряля в райдужних опалях.

Вдує, вдує

Ясний настрій в срібні струни,

Срібним руном йде відлуння,

Сміхом котиться по грунях.

Рада, рада

Айстрами та виноградом,

У ліси, луги, левади

Йде богиня — красна Лада.

Знову, й знову

В пишних шатах кольорових,

Спрагла щастя та любови,

У діброві мрію ловить.

Мрії, мрії

Солов'ями в синій ірій,

Стигла зелень — золотіє,

Барвним листям мисль доспе.

Мислі, мислі . . .

В срібних струнах, в стиглім листі,

В глоді, в ягідок намисті,

Зрілі думи, ясні й чисті.

II

Присмерк

Думи, думи —
Мирних мислей срібний струмінь —
В сизий вечір призадуми
Ніжним сумом в тиху стуму.

Роем, роем —
В простір з дому, — із покоїв,
Думи скаргою та грою
Біль утишать, біль загоять.

Спогад, спогад . . .
Згадка тепла та волога,
І всі сумніви й знемоги
Йдуть з благаннями до Бога.

Знову, й знову
Здоганяє сумнів слово,
Ловить біль беззвучна мова,
І в серпанку очі й брови.

Очі, очі . . .
Кінофільмом хтось розточить
День по дневі, рік по році
Мрії дня та сни пророчі.

Спокій, спокій,
З дня й з минулого вже попіл,
В завтра йдуть нечутні кроки
І глядять в майбутнє око.

Лине, лине
В щастя завтра розпач з нині.
І загине зло долину
В сірім спокої хвилини.

Думи, думи!
В шелесті й у листя шумі,
Болю зло та щастя всуміш
Гине й меркне у задумі.

III

Туга

Туга, туга
У волосся сивих смугах —
Тінню, віддихом та другом,
Скрізь і завжди, — раз і вдруге.

Лине, лине
Ген, в минулого країну
Марень-побажань дитини
В заворожені хвилини.

Щастя, щастя!
Чи в борах найти удасться
Папороті квіт прекрасний,
Що зорею не загасне?
Гляну, — й гляне
Папороть із вікон скляна:
Квітне намороззю рано,
Ввечорі брилянтом стане!

Жити! жити
У сніжинки самоцвіті,
В крижаному сталяктиті,
В білій, соняшній блакиті!
Далі й далі!
Крізь німих дерев порталі —
В срібний, тихий ліс хрусталів
Слухать вічності роялів.

Дзвоном, дзвоном
Туга пристрасна у скронях —
Сподіванням, відгомонам,
Щастям, мукою й прокльоном.
Знаю, знаю:
Думка білим горностаєм,
— Не додумать дум до краю,
Що померкли у відчаї.

IV

Правда
(Вічна юність)

Юність, юність —
І верхів'я в сонці й руні!
— Обрії чаклун розсунув
Гроловицею з перуном...
 Рано, рано
 В мантиї з проміння тканій,
 З булавою йде світанок
 Привітати всіх підданих.
Скоро, скоро
В гамір йде пташачих хорів.
В простір ясний, незорий
Благовість несе бадьюру!
 Встане, встане
 І воскресне із курганів
 Світла правда полум'яна —
 На шляхах всіх, всіх майданах!
Віра, віра!
Нектаром та еліксіром
В мислі, в серці й на рапірах,
В цілоспалення офірі!
 З Богом, з Богом!
 В біль терпінь, по перемогу!
 В жах безділля, в зло знемоги,
 На розлогі перелоги!
Горе, горе —
Вкриє волос сивий порошок,
Ляже тінню пізній морок,
Поки голос заговорить:
 Далі, далі!
 Із знемоги над провалля,
 Вічна юність без печалі
 Правди дасть нові скрижалі.

V

Московий балъ

Маски, маски!

В крутежі, в кольорах казки,
Сіють радість, сміх і настрій
В блисках забуття й у щасті.

В леті, в леті,

Мрії й пари в щільнім сплеті,

Кор'яндолі та конфетті,

В вальсі й тангу по паркеті.

Шепіт, шепіт:

Лиш Твоє ім'я в карнеті!

І сплинемося в дуеті,

В лянсієрі й менуеті.

Нині, нині

Ритмом серця Арлекіна

Б'ється серце Коломбіни

В пісні щастя лебединій.

Згасне, згасне

Нespoгадано, невчасно

У розлуках погляд ясний

Королевої без маски.

Лада, Лада!

Не розблисне в мрій аркадах

Теплим усміхом розради

В рефлекторах маскаради.

Бодем, бодем

Спогад ласки та любови,

Як не вернеться ніколи

Спільний ритм в ударах крові.

Тіні з тіней

Перейшли із Коломбіни

В сум та холод Арлекіна,

Без надії на дні зміни.

НА СМЕРТЬ
ЄВГЕНА ВРЕЦЬОНИ

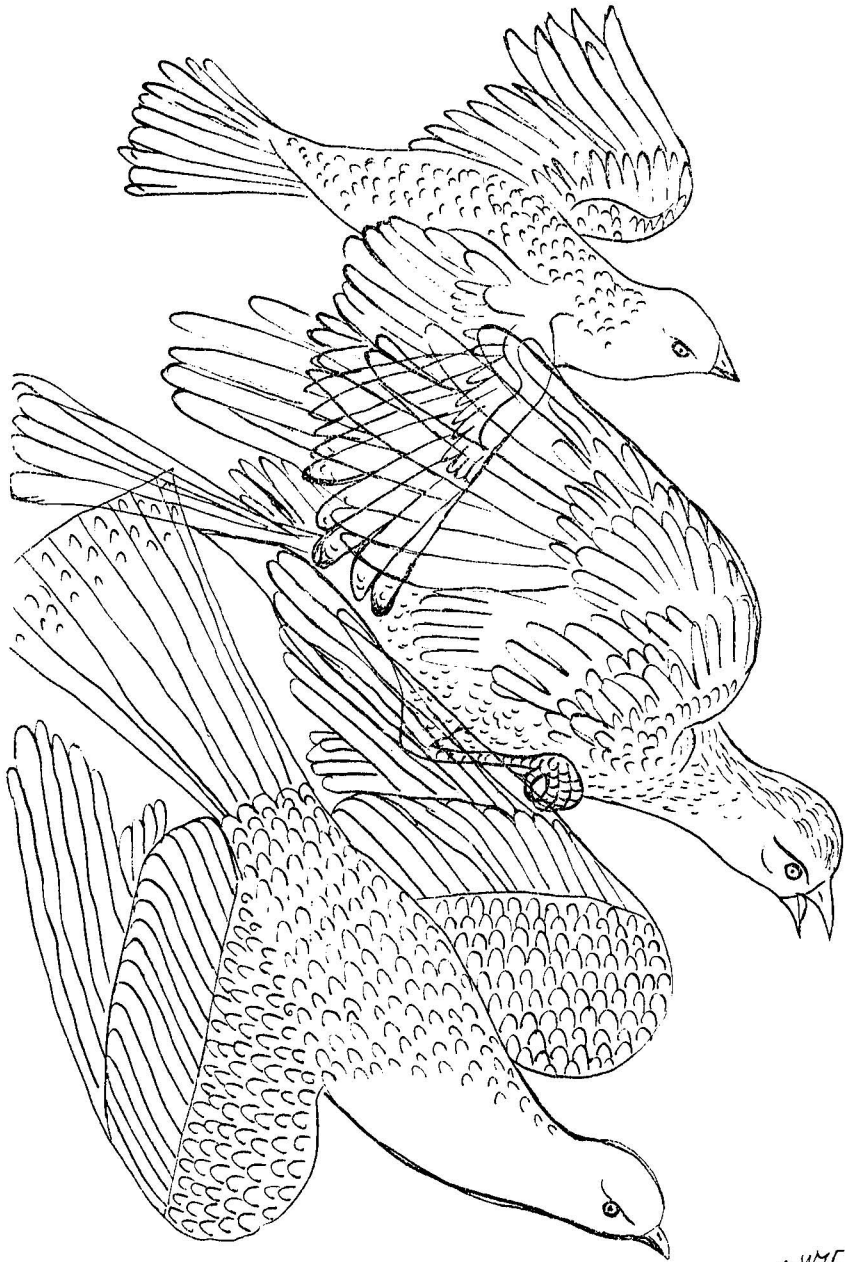
Я їду в паполому похорону,
І навіжений мчить експрес без стриму
У безрух вічності без відгомону,
У незбагненну далечінь незриму...
Вистукує ще раз, ще раз хвилини,
Всі зустрічі, розмови та дороги,
Шляхи з безпуття й болю блуканини
В вертку крутіж змагання й перемоги.

Я їду в похорону паполому,
Експрес в мереживах густих туманів
Вистукує ще раз у мислях спомин
Про віру непосивілу, весняну,
Про ясний спалах радості чи гніву,
Обурення на лож в очах гарячих,
Про серце в стукоті спішних поривів,
Що, сціпенівши, змовкне, не заплаче...

І ближче, й ближче в спогаді й дорозі
До меж багатого життя Людини,
Вплету колишніх днів криваві рожі
В букет на вічне віко домовини.
Залише літописець дати й чини,
Життя ж у спогадів промінні встане,
І не пройде, ніколи не загине
Твоя любов у других не зов'яне.

З добою підеш з друзями в століття,
З великих задумів доби луною
В жагуче сонце радісного літа,
Що над могилою зійшло зимою...

АВТОПОРТРЕТ

mw75

I

Бажалося б ще раз із лету птаха
Обняти поглядом усе життя, —
Надії успіхів і сумнів жаху
В беззор'яннм шляху у забуття.

Бажалося б життя схопить в синтезі
— Із сальдом перемог і неудач;
В червоно-чорно-золотій мережі
Замкнути труд, і біль, і сміх, і плач.

І голим стати в яснм свічаді
Із відбиттям і хиб, і всіх прикмет,
Щоб без ідилій фальшу й без баляди
Людини залишивсь автопортрет.

Автопортрет постійного двобою
З прокльоном немочей в своїй душі,
З бажанням пристрасти у днях спокою, —
Спокою в океані метушні.

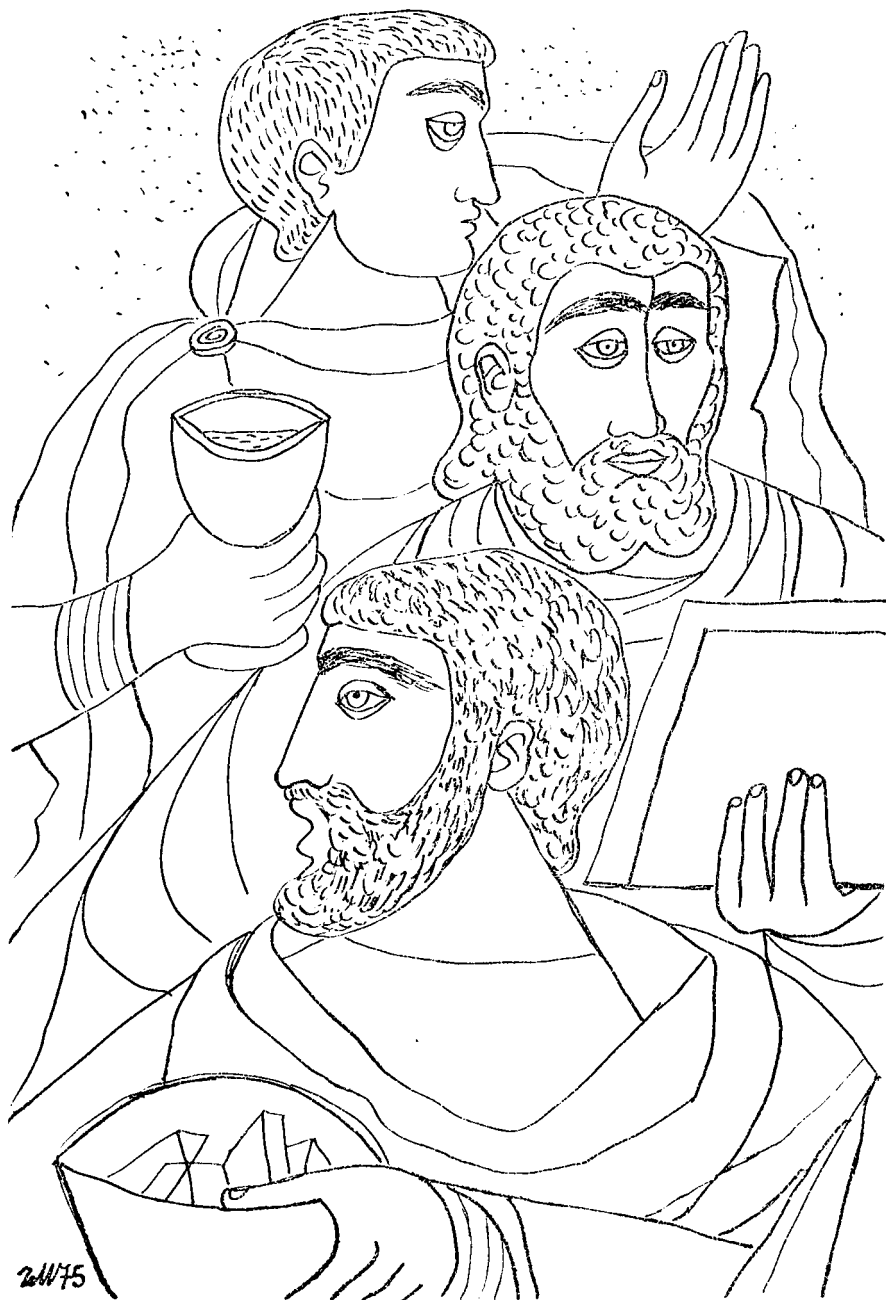
II

А все ж, живий автопортрет людини
Не тільки власне барвне відбиття:
Із нами йде доба й усі часини
Сучасників багатого життя.

Горять бажання наші в спільній тузі,
З чужих маринь неспокій наших мрій
Червоною калиною у лузі,
То знов в житах волошками надій.

Мільйонів біль, збережений в сонетах,
Сплине в завзяття завтрішніх бійців.
Як воїн з болю станеться поетом,
Поетів в воїнів замінить гнів.

І всі без жаху, немочі й провини,
Сильніші антрацитових ночей,
Ідуть в століття з наших днів руїни
В свого безсмертя світлий апогей.

20075

III

Бажаємо, чи ні — живем добою,
І плаче в нас доба, й кричить із нас;
Розрпане серця і рани гоїть
Блаженний наш, і наш нещадний час!

І хто захоче думи наші знати,
Пірнути мусить в темну хлань доби —
З терпіннями, і радістю посвяти,
З прокльоном смерти, й щастям боротьби!

З добою грузнемо в апокаліпсу
Війни, і мору, й голоду, й провин,
Без біло-чорного знання, що ліпше,
Де істина, й де лжа, життя й загин!

Проте ж ! із розкладу й з руїн кошмару,
З невідповіджених питань ганьби,
Мислителі добі несуть у дарі
Своїх думок і розв'язок скарби . . .

IV

Живем в добі, та без землі й без краю,
А край без дочок, без своїх синів,
І думка в млистім просторі блукає
В сумний пустир незораних ланів.

Ми без землі, та живемо землею,
Духм'яним запахом її степів.
У мріях з нею, працею для неї
Все в снах ночей чи творчим ритмі днів.

Вітчизною нам в чужині не ниви,
Не рідні стріхи білих хат в селі,
А біль, і труд, насущна мука й зриви
Для лук, лугів, левад, лісів, ріллі.

В поході всі, — спільнота ми з походу,
І з туги спільної одні у нас пісні
— Летять, де сонце в чорних хмарах сходить,
Де квіти зв'ялені без плоду всі.

V

З чужими мислями та почуттями
В колоні в простір і добу ідем,
Мов буква в слові, сіра монограма,
Щоб стати іменем з своїм лицем.

Із дум доби, чи з простору спільноти, —
З Нірвани небуття, чи з метушні
По усміх успіху з терпінь тісноти
Встає жива істота з мурашні.

У власних візій світлому промінні
З дощевих крапель — кольоровий світ,
І в громовицях спалювань і зміни
Шлях каменистий в осяйний зеніт!

То тільки при стерні в судні на хвилях —
Піднявшись над простір, час, момент —
Творець зміняє будні у неділі,
І лишить свій рельєф і монумент.

З М І С Т

ПРОЛОГ	7
ІЗ СМЕРКІВ У СВІТАНКИ	11—20
<i>Весняне</i>	13
I. Скупалась в зелені алея	13
II. Душніш-повніше пахнуть квіти	15
III. Владико! Вбралися на свято	16
<i>Осіньне</i>	17
I. Се синя осінь листя стелить	17
II. Заквітли біло всі дерева	19
III. Виходить холод у хітоні	20
МРІЯ ТА СЛОВО	21—86
<i>(Лірична автобіографія)</i>	
<i>Безсоняшна провесна</i>	23
1. Химерне павутиння мрії	23
2. Росло хлоп'я в чудній плетінці	25
3. Ні! не було, нема й не буде	26
4. Сміється сонце і негода	27
5. У очі глянули зіниці	29
6. О, юна радосте стихії	30
<i>Жара літа</i>	31
7. Бурхливих провесен потоки	31
8. Життя насичене й несите	33
9. О, казко жертви й обов'язку	34
<i>Зморожене жниво</i>	35
10. Як за решіткою ще сітка	35
11. Лїнівї думи всі — нестерпні	36
12. Світанки полинялі ранку	37
13. Безжальний смуток безнадії	39
14. На межах дійсности й ніщоти	40

<i>Дні за склом</i>	41
15. Нежданим інеєм волосся . . .	41
16. Важка дорога лихоліття . . .	43
17. Як смуток смуги пожолобить . . .	44
<i>Відродження слова</i>	45
18. Те Слово, що було від Бога . . .	45
19. В душі, й у серці, в ритмі крові . . .	47
20. Ми мислей мисль, пісень ми пісня . . .	48
<i>Смерч кари</i>	49
21. І десь у хороводі зміни	49
22. В пожежу іскра розгориться . . .	51
23. Калина маками завітла	53
24. І знов Пилатове питання	55
25. Заплакав я в злочинців місті . . .	56
26. У дні важкі, у дні понурі	57
<i>Євшан перекотиполя</i>	59
27. Перекотиполя зла доля	59
28. І я без слів, і я немова	60
29. В багатолюдній самотині	61
30. Метеликів веселка в слові	63
31. Рожеві пелюстки надії	65
<i>Невідоме</i>	67
32. В постійнім сумніві питаю	67
33. Щодня рахую кроки й милі	68
34. Пливе хвилин нестрима хвиля . . .	69
35. Нема між «вчора» й «завтра» нині . . .	71
36. Твій жах з моім несупокоєм	72
37. В волоссі сніг, в очах шипшини . . .	73
38. Знов горобинове намисто	75

<i>Спинився час</i>	76
39. Задумо променів холодних . . .	76
40. Далека мріє між зірками . . .	77
41. Зморозив лютий в скло дерева .	79
<i>Мрія у слові</i>	81
42. Була й нема: в яснім свічаді . .	81
43. Моє і не моє вже слово	82
44. О, думи, звільнені з полону . . .	83
45. Вливаю радість у розвагу	84
46. Без жалю, мирно, в невідоме . .	85

З ПОДОРОЖНЬОГО ЗАПИСНИКА 87—92

I. Близнятами і вічність і хвилинка	89
II. Із надр понурих сірого полону . .	91
III. З висот попадали на землю зорі	92

НАСТРОЇ 93—101

I. Осінь	95
II. Присерк	96
III. Туга	97
IV. Правда (Вічна юність)	99
V. Масковий баль	101

НА СМЕРТЬ ЄВГЕНА ВРЕЦЬОНИ . . . 103

АВТОПОРТРЕТ 107—116

I. Бажалося б ще раз із лету птаха	110
II. А все ж, живий автопортрет людини	111
III. Бажаємо, чи ні — живем добою	113
IV. Живем в добі, та без землі й без краю	114
V. З чужими мислями та почуттями	115

Володимир Янів, * 21. XI. 1908 р. у Львові.
Перший друкований вірш: «Перебій Прута»
у місячнику «Молоде Життя» за VIII—X.
1926, ч. 7 (36).

Збірки поезій: «Сонце й грати» (Берлін 1941);
«Листопадові фрагменти» (Берлін
1941);
«Шляхи» (Мюнхен 1951);
«Життя» — збірка писана
в 1970—73 рр.

